Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація "Svoboda", 30 Montgomery St. Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237, (201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюзу: (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250

РІК LXXXVI. Ч. 166 ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК. СЕРЕДА, 25-го ЛИПНЯ 1979 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, JULY 25, 1979 No. 166 VOL. LXXXVI.

ЕКЗЕКУТИВНИЙ КОМІТЕТ УНС ВІДБУВ НАРАДИ, ВИСЛУХАВ ЗВІТІВ ТА ОБМІРКУВАВ БІЖУЧІ СПРАВИ

Головний Екзекутивний Комітет Українського Народного Союзу. На фото (зліва): головний секретар Володимир Сохан, головний директор для Канади сен. Павло Юзик, заступниця головного предсідника пані Марія Душник, головний предсідник д-р Іван Флис, заступник головного предсідника д-р Мирон Куропась, головний касир пані Уляна Дячук та головний організатор Василь Оріховський.

Джерзі Сіті. — Звіти про розвиток Українського Народного Союзу в поодиноких ділянках його активностей за п'ять місяців цього року і теперішній стан та ряд актуальних і біжучих справ були предметом уваги і рішень Головного Екзекутивного Комітету під час його нарад минулого четверга, 19-го липня. У нарадах, що відбулися в приміщеннях Головної Канцелярії в пополудневих годинах, взяли участь всі члени Головного Екзекутивного Комітету: головний предсідник д-р Іван О. Флис, який ці наради відкрив і ними проводив, заступник головного предсідника д-р Мирон Куропась, головний директор УНС для Канади сенатор Павло Юзик, заступниця головного предсідника пані Марія Душник, головний секретар Володимир Сохан, головний касир пані Уляна Дячук та головний організатор Василь Оріховський. Приявними на цих нарадах, перших після річних нарад Головного Уряду в травні ц. р., були також голова Головної Контрольної Комісії д-р Богдан Футей та запрошений на ці наради редактор-емерит Антін Драган. Після відкриття та інших формальностей приступлено до звітування, яке традиційно започаткувала головний касир пані Уляна Дячук.

ЗВІТ ГОЛОВНОГО КАСИРА ПАНІ УЛЯНИ ДЯЧУК

Поінформувавши головних екзекутивних урядовців про нові інвестиції в бондах та гіпотечних позичках і про деякі зміни в інвестиціях, які схвалено, головний касир пані Уляна Дячук подала такий загальний огляд розвитку і стану майна УНСоюзу за перших п'ять місяців цього року (по кінець травня, бо звіти за червень ще не закінчуються):

Прибутки УНС: Членських вкладок прибуло у висоті $1,294,871. Це вперше за шість років приходиться мені звітувати, що сума вкладок не зросла, а впала на $14,533, в порівнянню з попереднім роком.

Відсотки від інвестицій в бондах принесли $826,180, на $78,754 більше чим рік раніше, а відсотки від гіпотечних позичок дали суму $76,596, виказавши зменшення на $10,000, спричинене зменшенням на нашім домі.

У видатках завважується зменшення виплат грошевих зворотів, та належностей за вивінувальні грамоти. Грошеві звороти дали суму $110,875, що було на $17,241 менше, а за дозрілі вивінувальні грамоти виплачено $371,916, знову на $14,382 менше, у порівнянні з таким часом минулого року. Посмертні виплати дали суму $334,033, у порівнянні зі сумою $313,583 з минулого року, на $20,450 більше. Закуплено полиці для редакції і книгарні „Свободи" та для їх бібліотеки коштом $6,752.

Продано гіпотечну позичку на домі при 2 Клінтон вулиці, в долішній частині Мангатену з втратою $5, 516.90. При уділенні цієї позички в 1965-му році ми одержали були від власників спеціяльну оплату у висоті $3,900.

Платні працівників цього року вже зросли на $8,278 та винесли загальну суму $120,620.

У червні закінчилось навчання в Школах Українознавства. Цього року УНС виплатив 72-ом визначним учням-випускникам грошеві нагороди на загальну суму $1,695. Школи в Монтреалі відбуватимуть градуації восені і тому сподіємося, що таких нагород виплатимо ще більше.

За п'ять місяців цього року майно УНСоюзу зросло на $696,625 і дало суму $43,811,924. У попереднім році цей зріст майна був тільки на суму $484,219. Причиною цього були конвенційні кошти у висоті $301,310.

Коли взяти до уваги порівняння збільшення майна за 12 місяців, то від 1-го червня 1978-го року по кінець травня 1979-го року воно внесло $1,102,253 ,а рік раніше тільки $857,268 також з огляду на минулу Каонвенцію.

Дивіденда: У червні виплачено чергову дивіденду членам УНС на загальну суму $526,538. На пропозицію Екзекутиви, 62 Відділи прислали адресар своїх членів і членам цих Відділів вислано чеки прямо додому. Таких листів вийшло понад $10,250. Крім чека, в коверту вложено від організаційного відділу спеціяльний лист про максимальні суми забезпечення та межі віку і долучено брошуру: „Скільки потрібно життєвого забезпечення". Всі інші чеки вислано до Відділів.

Ця подвійна система розсилки чеків через Відділи і прямо до членів спричинила нарікання від деяких сек-

(Закінчення на стор. 4)

САЛТ II Є ЗАГРОЗОЮ ДЛЯ МИРУ — ТВЕРДЯТЬ ЕВРОПЕЙСЬКІ ВІЙСЬКОВИКИ

Вашінгтон. — Якщо европейські політичні провідники запізналися б з повним змістом договору САЛТ II, вони прийшли б до переконання, що цей договір є поважною загрозою для безпеки цілого ряду европейських держав.

Таку опінію про САЛТ II, тобто договір між ЗСА та СССР в справі обмеження стратегічної нюклеарної зброї, висловило два високі старшини, країни яких є членами НАТО і публічно піддержують цей договір з СССР. Це британський віцемаршал летунських сил Стюварт Менюал та західнонімецький ген. Й.А. Кільмансеґ, які виступали перед членами Крайової Ради Безпеки у Вашінґтоні.

Маршал Менюал сказав, що він не вірить, що всі члени НАТО піддержують цей договір вповні. Він твердив, що коли европейські провідники говорять, що вони піддержують САЛТ II, то вони в дійсності піддержують головну ціль — контролю нюклеарного озброєння. Він висловив сумнів, чи хоч один з европейських політичних провідників на власні очі бачив текст того договору.

Обидва старшини Британії і Західньої Німеччини твердили, що европейці затривожені тим, що Совєтський Союз має спроможність розпочати атомову атаку на Европу, на яку НАТО не зможе відповісти атомовою зброєю, і що провідники НАТО не хочуть такого договору, що „заморожує" чи погіршує теперішню ситуацію. Менюал і Кільмансеґ твердять, що САЛТ II власне це робить. Вони є тієї думки, що Америка повинна прикласти більше зусилля, відносно обмеження совєтських нюклеарних ракет, які могли б бути вживані проти Европи, а також думають, що держави НАТО повинні збільшити свої власні арсенали на терені Европи.

ПАПА ІВАН ПАВЛО II ВІДВІДАЄ ІРЛЯНДІЮ І ЗСА

Папа Іван Павло II

Ватикан. — Офіційні джерела Ватикану підтвердили раніші поголоски, що Папа Іван Павло II відвідає ЗСА на початку жовтня цього року, зустрінеться з президентом Джіммі Картером та виступить в Об'єднаних Націях.

Перед поїздкою до ЗСА Папа відбуде триденні відвідини Ірляндії, тобто від 29-го вересня до 1-го жовтня. Негайно після його приїзду до ЗСА Папа Виступить в ОН 2-го жовтня. Опісля запланована зустріч з президентом Картером, можливо в Білому Домі, та можливі поїздки до Філядельфії і Чікаго.

Повідомляючи про заплановану подорож Папи Івана Павла II до ЗСА, ватиканські джерела заявили, що він плянував таку поїздку на 1980 рік, але приспішив її з уваги на те, що в 1980 році у ЗСА відбудуться вибори на президента, а він не хотів би впливати в будь-який спосіб на вислід тих виборів.

Відвідини Папи Івана Павла II — це друга візита Папи Римського у ЗСА в історії Вселенської Церкви. Папа Павло УІ відвідав ЗСА у жовтні 1965 року, виступив в ОН та мав 50-хвилинну зустріч з тодішнім президентом Линдоном Джонсоном. Крім того, він зустрічався з американськими протестантськими і жидівськими лідерами та виголосив 11 промов.

Подорож Папи Івана Павла II до Ірляндії може натрапити на комплікації, бо протестантські лідери Північної Ірляндії висловили протест проти дозволу Папі вступити на територію цього британського острова, на якому від років йде кровава боротьба поміж протестантами і католиками. Теперішній Папа є першим, який відвідає Ірляндію від часу прийняття тою країною християнства у п'ятому сторіччі.

Речники Ватикану уважають, що відвідини ЗСА Папою Іваном Павлом II будуть мати більш „безпосередній характер" з уваги на саму вдачу теперішнього Папи і його бажання стрінути якнайбільше число людей. Для підтвердження того, вони вказують на його подорожі до Мехіко в січні цього року та до Польщі минулого червня.

Теперішній Папа побував у ЗСА вже два рази раніше — в 1969 році, коли він був ще єпископом, і в 1976 році, коли він як кардинал Кароль Войтила очолював делегацію польських духовників на Екуменічний Евхаристичний Конгрес. Тоді він також відвідав Гарвардський університет та існуючий при ньому Український Науковий Інститут.

ЗСА повинні трактувати СССР і Китай однаково — закликає Асоціяція Об'єднаних Націй

Вашінгтон. — Приватна американська організація, яка займається справами Об'єднаних Націй і має назву Асоціяція Об'єднаних Націй, минулої суботи, 21-го липня, видала 77-сторінковий звіт, у якому закликає уряд ЗСА „трактувати однаково Совєтський Союз і Китайську Народну Республіку", тобто не виявляти більше приязні Пекінові, ніж Москві, як теж закликає Вашінґтон „запевнити політичну стабільність Тайвану", тобто Національного Китаю.

У своєму звіті згадана Асоціяція признає, що ЗСА повинні допомогти Пекінові осягнути „його цілі в ділянках економічного та суспільного розвитку", але додає, що Конгрес ЗСА повинен схвалити „упривілейований статус" в торговельних справах не тільки комуністичному Китаєві, але також Совєтському Союзові.

Як відомо, представники ЗСА і Китаю недавно підписали торговельний договір, який передбачає такий „упривілейований статус" для КНР, бо Пекін обіцяв додержатися американського закону з 1974-го року, який дозволяє надавання такого статусу тільки тим комуністичним країнам, які не обмежують права своїх громадян на вільну еміграцію. Президент Картер хотів надати цей статус теж Совєтському Союзові, і то в той самий час, коли його одержав би Китай. Але Москва відмовилася дати запевнення щодо вільної еміграції совєтських громадян, а Пекін таке запевнення дав.

„Упривілейований статус" в ділянці торгівлі означає, що мита на продукти даної країни, імпортовані Америкою, значно впадуть, як теж будуть зліквідовані інші обмеження на торговельному відтинку.

У звіті Асоціяція Об'єднаних Націй не тільки закликає Вашінґтон до однакового трактування Совєтського Союзу та Китаю відносно торгівлі, але також заявляє, що уряд ЗСА „повинен протиставитися старанням Пекіну переконати Америку прийняти стратегію, яка базувалася б на спільному фронті проти Совєтського Союзу".

Головою Асоціяції є Вілліям Гювітт, предсідник ради директорів великої фірми „Дір енд Компані". Копію цього звіту Гювітт передав державному секретареві Сайрусові Венсові ще в п'ятницю, 20-го липня.

Ще про „нові обряди" і традиційний фолкльор

Київ. — Недавно у Мінську відбулася етномузична конференція музичного фолкльору Спілки композиторів СССР і Спілки композиторів Білорусі, про що в листі до редакції київської газети „Культура і Життя" пише І. Польський, кандидат мистецтвознавства з Харкова.

Заключною думкою цієї конференції, з якою, — пише газета, — були згідні всі її учасники, було це, що не зважаючи на погляди деяких „знавців", що традиційний фолкльор „не існує" або „асимільований", — то він не тільки що існує, але й „далі сприяє формуванню культури радянського народу, допомагає її простояти натиску „масової культури", що проникає до нас з буржуазного Заходу", - стверджує І. Польський.

У дальшому І. Польський пише, що у зв'язку з перевіркою питання традиційного фолкльору, він недавно говорив з працівниками одного з обласних будинків народної творчости, в яких відбувався семінар з трьох нових обрядів — весільного похоронного і вручення пашпорту. І, коли, після семінара І. Польський поспитав, яку звичайно музику грають під час тих трьох „нових обрядів", йому відповіли, що у весільних — Мендельсона та Білаша, до похоронних спеціяльно написали до них музику Яровинський і Мамонтов, а під час вручання пашпорту грають Чайковського і Пахмутової. Здивувавшись, він знову запитав, чому не грати б народних мелодій, бож і „з цього океану перлин" народного весілля в Україні можна б „відібрати кілька пісень для сучасного весільного обряду" та й в похоронних обрядах можна б удатись до „українських народних заплачок, російських причетів, білоруських галашень". На це йому відповіли, що вони гратимуть тільки сучасні пісні, а не „архаїку".

Вкінці І. Польський стверджує, що „мова тут не про архаїку", а про те, що „запровадження нових обрядів може стати справді об'єктивним лише при міцному зв'язку з традиційною народною творчістю".

Справа „лінґвіциду" на міжнародному науковому форумі

Оттава (ОУПС)–Видвигнута на світовому конгресі соціологів у Торонто в 1974 р. справа „лінґвіциду" (мововбивства) як міжнародного злочину й пізніше опублікована в англійській мові Українським Технічно-Господарським Інститутом у Мюнхені (УТГІ) в формі окремого видання проф. Яр. Рудницького п. н. „Лінґвіцид" у 1976 р., знайшла свій відгомін у міжнародній науковій літературі. Останньо зацікавився „лінґвіцидом" Науково-дослідчий Комітет соціолінґвістики Міжнародної Асоціяції Соціологів і помістив у своєму органі „Соціолінґвістікс", що виходить у ЗСА у в-ві „Сколярс Пресс", огляд праці й концепції проф. Яр. Рудницького про мововбивство.

Автор огляду, надрукованого в французькій мові, проф. Альберт Фердот із Лювену, Бельгія, дуже позитивно оцінює концепцію проф. Рудницького і піддержує його вимогу до Об'єднаних Націй, щоб установити постійне тіло при ОН з завданням протидіяти лінґвіцидним заходам у світі.

У 1977 р. проф. Рудницький обговорював справу „лінґвіциду" з генеральним секретарем ОН Куртом Вальдгаймом у часі його перебування в Вінніпезі й передав йому особисто відповідний меморандум разом із згаданою брошурою „Лінґвіцид" із 1976 р.

Міжнародне зацікавлення концепцією лінґвіциду зростає. У лютому 1979 р. проф. Рудницький мав конференцію в цій справі з ученими в китайському університеті Са-Тін у Гонґ Конґу, де залишив у бібліотеці своє видання для дальших студій китайськими вченими. У Токіо, Японія, проф. Масао Оніші, один із найвизначніших мовознавців у цій країні, звернувся до проф. Рудницького у справі дальшої акції в його організаційних справах, а Міжнародна Академія Наук Канади з д-ром Дж. Корей на чолі в Торонто, плянує включити доповідь проф. Рудницького в програму своєї найближчої асамблеї. З уваги на великий попит приготовляється четверте видання праці про „Лінґвіцид", поширене й доповнене окремими даними, зокрема мовною лінґвіцидною політикою в СССР, включно з Українською ССР.

Президент Картер обурений помилками амбасадора Янґа

Вашінґтон. — Згідно з повідомленнями зі столиці, президент Джіммі Картер мав гостро „висповідати" амбасадора Ендрю Янґа, представника ЗСА в Об'єднаних Націях, за його публічні заяви, які компромітують уряд ЗСА та президента Картера.

Ці гострі докори Президент висловив Янґові під час закритого засідання кабінету 17-го липня, згідно з повідомленням „Вашінґтон Стар" з 18-го липня. Конкретно президент Картер сказав з обуренням Янґові, що його заяви до преси є не тільки протилежні до політики уряду ЗСА, але також компромітують американський уряд. Одначе сам амбасадор Янґ і представники Білого Дому запречили, що президент Картер публічно на засіданні кабінету критикував Янґа. У минулому, Картер все обороняв Янґа і тільки в деяких скрайніх випадках говорив, що заяви Янґа "є заявами його самого і в ніякому разі не представляють становища уряду".

До контроверсійних заяв Янґа, які широко обговорювалися у американській і світовій пресі, є його порівняння іранського Аятолли Хомейні до „святого", його обвинувачення, що Британія є „найбільш расистською країною в історії", його заява, що в „Америці є сотні, а може й тисячі політичних в'язнів" та його характеристика, що „кубинські військові частини в Африці причиняються до стабільности на тому континенті" і т. п.

В Афганістані терор продовжується

Вашінгтон. — Речники Державного департаменту ЗСА ствердили в неділю, 22-го липня, що уряд ЗСА має інформації, що афганістанська влада досі розстріляла понад 3,000 політв'язнів у її намаганнях здушити спротив населення проти просовєтського режиму президента Нора Мохаммеда Таракі.

У одній тільки в'язниці Поль-І-Чаркі біля столичного міста Кабул афганістанська поліція розстрілює денно між 20 і 50 раніше заарештованих осіб, серед яких є військовики, релігійні провідники, члени колишніх урядів і багаті землевласники. У згаданій тюрмі перебуває біля 15,000 в'язнів, — твердять речники Державного департаменту. З уваги на переповнення серед в'язнів ширяться різні інфекційні недуги і пошесті.

„Ми глибоко затурбовані цією ситуацією в Афганістані", — заявила Патришія Деріян, асистент державного секретаря в справі прав людини, додаючи, — „нам мало відомо про цю ситуацію, але ми постійно одержуємо вістки про масові арешти і розстріли".

Іран „видворив" кореспондента „Ню Йорк Таймсу"

Теґран. — У неділю, 22-го липня, уряд Ірану наказав кореспондентові щоденника „Ню Йорк Таймс" Юссефові Ібрагімові виїхати з цієї країни „при найближчій і вигідній для вас нагоді".

Ю. Ібрагіма, який є американським громадянином і перебував в Ірані від листопада минулого року, офіційно повідомив про його видалення директор бюра закордонної преси д-р Алі Беґзадня. Він заявив, що уряд Ірану „незадоволений" репортажами Юссуфа, але не подав специфічно статтей чи фактів.

У Ню Йорку, Сімур Топпінґ, один із керівних редакторів „Ню Йорк Таймсу", висловив „жаль" з приводу рішення іранського уряду та заявив, що Ібрагім вив'язувався надзвичайно добре із своїх завдань в Ірані. Ібрагім, якому 35 років, очолював бюро „Ню Йорк Таймсу" від лютого ц. р.

Три тижні тому іранський уряд „видворив" кореспондента „Лос Анджелес Таймсу" Дейвида Лемба, а на переслухання влада викликала кореспондента щоденника „Вашінґтон Пост" Вілліяма Клейборна та одного із кореспондентів пресового агентства Ройтерс.

Д-р Беґзадня заявив, що кожний новий кореспондент, якого будь-яка газета висилатиме до Ірану, мусітиме перейти „ґрунтовну перевірку" та що новий „кодекс преси", який буде проголошений вкоротці, обмежуватиме перебування закордонних кореспондентів у цій країні до шістьох місяців. „Іран вже не є відкритим домом", — заявив д-р Беґзадня.

Відбуваються пластові табори на оселі „Новий Сокіл"

Боффало (О. Сагайдаківський). — Дня 7-го липня почалися вже 29-ті з черги пластові табори на оселі „Новий Сокіл" біля Боффало. Табори відбуваються під ювілейним гаслом „Року Української Дитини" та в дусі провідної думки: „Пильнуй, щоб стежка пластової дружби не заростала травою!"

Табір новачок має назву „Царство забавок" і нараховує 29 новачок та 10 членів булави. Комендантою табору є ст. пл. Марта Шевчук (Ню Джерзі), бунчужна — ст. пл. Діяна Гаврилюк (Боффало), а писар — ст. пл. Ліда Цьолко (Боффало).

(Закінчення на стор. 4)

В'єтнамці здогадно вбили 85 „людей на човнах"

Маніля, Філіппіни. — З урядових джерел Філіппін повідомляють, що ще минулого червня в'єтнамські вояки вбили 85 осіб, у тому 45 дітей, на одному із малих островів на Південнокитайському морі.

Ще 18 червня ц. р. група з 93-ох осіб виплила човном з в'єтнамського порту Нга Транг, застрягши чотири дні пізніше на одному із кількох малих островів в архіпелагу Спратлі. Щодо юрисдикції над цими островами від років ведеться спір поміж Філіппінами, Тайваном, В'єтнамом і комуністичним Китаєм. На острові, до якого причалила згадана група втікачів, перебуває в'єтнамське військо, яке й відкрило вогонь по втікачах, вбиваючи 45 дітей, 20 чоловіків і 20 жінок. Тільки вісім осіб врятувалось під час цієї масакри, — твердять філіппінські урядові джерела.

У Китаї африканські студенти протестують проти дискримінації

Пекін. — У середу, 18-го липня тут понад 100 африканських студентів демонструвало з транспарантами, на яких були написи: „Геть з расизмом" і „Ми хочемо повертатися додому".

Студенти заявили, що вони протестують в імені африканських і арабських студентів, які навчаються у Текстильному Інституті в Шанхаї, які мусіли відбиватися у сутичках поміж 3-5 липня, коли то на них напали китайські студенти, які в результаті закінчились побиттям 21-го чужинецького студента. З офіційних урядових китайських джерел подають, що причиною бійки було ніщо інше тільки те, що китайські студенти не бажали, щоб їхні колеги-африканці зустрічалися з китайськими дівчатами.

Демонстранти переважно студенти з пекінського університету і Пекінського Інституту Чужинецьких Мов, зібралися перед марокканською амбасадою з уваги на те, що амбасадор Абдеррагім Гаркет є деканом африканського дипломатичного корпусу. Один із студентів сказав, що з уваги на те, що їхній протест не мав успіху перед китайцями, вони вирішили вдатися до марокканців, щоб вони заапелювали до їхнього уряду, щоб він їм дозволив повернутись домів, і щоб більше не висилано африканських студентів до Китаю. Амбасадор Гаркет пообіцяв передати петицію амбасадам вмішаним у цю справу.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07303.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли, незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата: на рік — $30.00, на пів року — $16.00, на 3 місяці — $9.00. Для членів УНСоюзу 65 ¢ міс. За кожну зміну адреси — 25 ¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda"

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Правильне рішення

Якщо рішення президента Джіммі Картера відкласти відтягнення американських піхотних військових частин з Південної Кореї, принаймні до 1981 року, є передвісником нових змін у загальній настанові Білого Дому, то цю зміну слід привітати і висловити сподівання, щоб і в інших ділянках американської зовнішньої і внутрішньої політики зайшли подібні зміни.

Вправді, рішення президента Картера не було ані зумовлене недавніми змінами в особовому складі його кабінету, ані безпосереднім наслідком тих змін. Однак часовість цього рішення, як і його умотивування, вказують на більш прагматичний підхід президента Картера до певних явищ міжнародної ситуації.

Це рішення могло бути особливо важке для президента Картера, бо в чисто політичній площині воно означає недодержання приречення, що він його зробив під час передвиборчої компанії в 1975 році. Відтягнення американських військ з Південної Кореї було тоді одним із постулятів пропонованої ним закордонної політики, що її також апробувала Демократична партія у своїй виборчій плятформі.

Однак, вже перші спроби президента Картера перевести це рішення в життя почали натрапляти на труднощі, зокрема, коли виявилось, що первісна оцінка мілітарної потужности комуністичної Північної Кореї була надто оптимістична у відношенні до інтересів Південної Кореї. Крім того, проти такого рішення виступив цілий ряд емеритованих американських високих старшин, і навіть кілька в активній службі, та деякі члени Сенату і Палати Репрезентантів з обидвох партій. Не зважаючи на цю критику, президент Картер зарядив минулого року постепенне відтягнення американських піхотних з'єднань з Південної Кореї, але відтак сповільнив його, чекаючи на висліди нової перевірки потужности Північної Кореї. У наслідок цих рішень, тільки біля 3,600 американських вояків відтягнено з Південної Кореї, а в той самий час ЗСА вислали до тієї країни 12 літаків типу Ф-4. Коли Пентагон закінчив нову перевірку у лютому цього року, президент Картер зарядив негайне припинення відтягнення американських військ до часу перевірки ситуації цілим розвідчим апаратом ЗСА.

Як виявилось, первісна оцінка потужности комуністичної Північної Кореї не брала до уваги деяких аспектів потенціяльного скріплення військових сил тієї країни, які до цього року зросли до 600,000 вояків. Можливо, що й зростаюча присутність совєтської морської фльоти на обширах Далекого Сходу, інвазія Камбоджі В'єтнамом, його конфлікт з комуністичним Китаєм при принаймні „моральній піддержці" Совєтського Союзу та інші фактори причинились до зміни у рішенні президента Картера. Пропагандивно дешевими виявились також поновні увертюри уряду Північної Кореї щодо об'єднання з Південною Кореєю і Білий Дім знову переконався у їх правдивій вартості.

Зміну у рішенні і можливо у загальній настанові президента Картера деякі політичні спостерігачі приписують ще одному психологічному факторові, а саме, що заклики до своєрідного ізоляціонізму після „в'єтнамської травми", до обмеження впливів ЗСА на хід міжнародних подій — виявились нереальними, непрактичними і неможливими до здійснення у сучасній світовій ситуації. Це, що діється в Анголі, чи в Чіле, чи в Нікарагуі, чи, — як у цьому випадку, — у Південній Кореї заторкає інтереси ЗСА як бастіону волі для всього людства. Тому коли задивлятись на рішення президента Картера у цьому контексті, то воно і правильне і побажане.

Мирослав Лабунька

НА СТОРОЖІ РІДНОГО СЛОВА

(Слово виголошене на Крайовому Пластовому З'їзді 28-го квітня 1979)

[1]

I

Тема нашої доповіді цитата-парафраза з вірша Т. Шевченка „Подражаніє XI. Псалму" (від 1859 р.). Вона й вказує що саме буде змістом короткої доповіді: тотальний наступ окупанта на українську мову з метою її знищити. Коротко — русифікація. Але пригадаймо слова Шевченка :

„Воскресну нині! Ради їх,
Людей закованих моїх,
Убогих, нищих... Возвеличу
Малих отих рабів німих!
Я на сторожі коло їх
Поставлю слово..."

Пізніше на роковини Шевченка — Леся Українка писала:

Щоб між нами не вгасало
Проміння величне,
Ти поставив на сторожі,
Слово Твоє вічне.

Наведені слова обидвох українських поетів-геніїв вказують на те, що відродження новітнього українства й соціяльне та національне визволення українського народу ці поети пов'язують тісно із рідним словом-мовою. Шевченко ставить на сторожі соціяльно принижених біблійне — Господнє „слово правди", що в Лесі Українки перемінилось у слово-крицю самого Шевченка, — оце проміння величне слово. Його вічне — на сторожі, — не лише нищих, але й національно поневолених (рабів німих).

І от саме цьому „Вічному Слову" грозить смертельна небезпека. Перше — приниження, а дальше — заборона й забуття. Нова офензива русифікації є для всіх нас, для українського народу, без перебільшення — національною катастрофою. Цитую тут голос пл. сен. Михайла Добрянського, що постійно старався усвідомити українську діяспору про цю загрозливу ситуацію в Україні

„Русифікація України — це сьогодні найгрізніший визов російського комуністичного режиму, кинений нашому народові, одночасно й усім неросійським народам СССР. Зокрема в Білорусі й в Україні русифікаторський курс прибрав просто божевільних форм і розмірів". („Наш Голос", рік XI, ч. 4, квітень, 1979).

II

Питання в чому основуються ці сьогоднішні „божевільні форми й розміри русифікації" в Україні? А в тому, що з початком шкільного року 1980/81, цебто з наступного шкільного року навчатимуть російської мови в усіх клясах, з передшкіллям включно, у школах загально-освітнього характеру з українською мовою навчання у цілій республіці УССР.

Заки скажу, які це може (й напевно буде) мати наслідки, декілька слів про школи в УССР. Засадничо є два роди середніх шкіл в УССР: загально-освітні й спеціяльні (музичні, мистецькі і т. п.). До 1959 року, коли в УССР була введена Хрущовська шкільна реформа з додатком про мову навчання, у загально-освітніх середніх школах в Україні викладовою мовою була українська. Для меншин існували окремі середні школи з їхньою мовою навчання. Російську мову викладали з 4-ої кляси (а з 5-ої третю, чужу мову). Закон з 1959 року полишав вибір викладової мови батькам дітей. На наслідки такої начебто „демократичної" постанови не треба було довго ждати. Під натиском росіян та також українських опортуністів скоро почалась русифікація середніх шкіл, яка довела до того, що майже в усіх технічних і спеціялізаційних школах введено російську мову, як викладову. Дальше, в містах України і в загально-освітніх середніх школах в більшості переважає російська мова, як викладова. Для прикладу скажу, що в Полтаві, місті Котляревського й колисці народження української сучасної літературної мови, як мене інформовано, немає ні однієї середньої школи з українською мовою навчання. У Чернігові й Одесі є по одній такій школі. Навіть у Львові 25 відсотків дітвори вчиться у російсько-мовних школах. Дещо краща під тим оглядом ситуація, коли йдеться про менші міста, зокрема ці, що положені в сільсько- господарських районах України. Але й в тих містах існують школи з російською викладовою мовою, зокрема школи технічні, що в них вчаться українські хлопці і дівчата. Ті, що хочуть набути технічне знання і звання вже в середній школі, не мають у тому випадку вибору. Буває, однак, що й до загально-освітніх шкіл з російською викладовою мовою, що повинна б обслуговувати потреби російської меншини в Україні, посилають своїх дітей батьки українці, часом і з близьких сіл. Причина цього явища в тому, що з таких шкіл легше попасти у вищі наукові заклади, що в своїх вступних іспитах вимагають перфектного знання російської мови, а то й літератури. Підневільний стан українського селянства, закабаленого колгоспною системою, спричинює те, що батьки селян, щоб забезпечити краще майбутнє своїм дітям, готові зробити все, щоб допомогти цим дітям дістатись на вищі студії і вирватись із села та колгоспу. Очевидно, що крім політичного натиску, грають ролю як бачимо, економічні мотиви.

[Продовження буде]

Роман Кобринський

СПОГАД ПРО ПОКІЙНОГО ПРОФ. РОМАНА СМАЛЬ-СТОЦЬКОГО

Десять років тому відійшов від нас сл.п. проф. д-р Роман Смаль-Стоцький, довголітній голова Наукового Товариства ім. Шевченка в ЗСА і президент Головної Ради НТШ, з яким довелось мені працювати повних 14 років в Управі НТШ. У десятиріччя його смерти, я хотів би згадати про цю людину великого формату, що на протязі свого незвичайно діяльного і рухливого життя, завдяки своїй живій і імпульсивній вдачі, вмів пов'язати працю науковця, педагога, дипломата та визначного суспільного діяча.

Шлях його життя був незвичайно різноманітний, він вмів живим словом і ділом успішно діяти у різних ділянках своєї праці, що їх насувало щоденне життя, а цього вимагало добро української національної справи, якій він служив.

Тут бажаю згадати проф. Романа Смаль-Стоцького перш за все як людину і щирого нашого приятеля всіх тих, які співпрацювали з ним в Науковому Товаристві ім. Шевченка.

I

Вихований у високоосвіченій патріотичній сім'ї своїх батьків та у незвичайно культурній атмосфері свого родинного дому в Чернівцях — проф. Роман Смаль-Стоцький, — як сам згадує, — просякнув впливом свого батька, автора „Буковинської Руси" та ентузіяста Шевченка, що зумів пов'язати визвольні ідеї свого народу, свою політичну і громадську діяльність з працею науковця-філолога. У вітальні його родинного дому висіли і старі мапи України і штихи гетьманів Хмельницького, Мазепи, Апостола, і вони „наочною методою" переконували всяких гостей, як князя Гогенльоге-Шіллінгфірста або барона Бляйлебена, президентів Буковини, пізніших прем'єрів Австрії, про існування і історію української нації. Із цими традиціями Роман Смаль-Стоцький пішов у життя і вони вияснюють нам те, що на протязі десятиліть він робив і діяв.

За Першої світової війни, будучи емісарем Союзу Визволення України, Роман Смаль-Стоцький знову назбирав із десяток різних старих мап України, що при викладах перед німцями, відразу переконували їх, що немає Klein Russland, а була і є Україна. І ті мапи та колекції штихів і документів служили йому з черги, як послові УНР переконливими аргументами в розмовах — на теми української нації і держави — з колегами дипломатичного корпусу.

Цю наполегливу працю над плеканням і поглиблюванням наших державних традицій продовжував Роман Смаль-Стоцький, будучи професором у Варшавському університеті та членом Уряду УНР, що тоді був очолюваний як прем'єром, сл.п. Андрієм Лівицьким. Помешкання покійного Романа Смаль-Стоцького на Сиверинові у Варшаві служило місцем прийнять сл.п. Андрієві Лівицькому закордонних послів і військових аташе. І тут стіни просторого помешкання покійного Романа Смаль-Стоцького були обвішані старими мапами України, штихами гетьманів, старою козацькою зброєю, шаблями і пістолетами. У вітальні пишалась рідкісна збірка української порцеляни Мікляшевських та збірка старого срібла та інше.

Це були роки наполегливої, повної енергії праці Романа Смаль-Стоцького як дипломата-патріота, якій присвятив він — побіч своєї наукової і педагогічної праці, довгі роки свого незвичайно діяльного і корисного для нашої справи життя.

II

На протязі 14-ти років невтомної діяльности проф. Романа Смаль-Стоцького в Науковому Товаристві ім. Шевченка в Америці, ми бачили його незвичайну ініціятиву і працю у влаштовуванні Наукових Конгресів з нагоди Шевченківських Роковин, його численні наукові конференції, його співпрацю з іншими американсько-слов'янськими науковими Товариствами, будучи головою того ж Комітету. І це все служило в цілям познайомлення американського і чужинецького світу з проблемами української вільної науки. Ми бачили численні його наукові праці, що появлялись в серіях видань Наукового Товариства ім. Шевченка і Маркет університету, де він працював як директор Слов'янського Інституту. Як голова Комітету Будови Пам'ятника Шевченка у Вашінгтоні він вирішально причинився до здвигнення цього пам'ятника генієві України та національному пробудникові нашого народу — і був відзначений Шевченківському медалею, цією найвищою нагородою за заслуги для української науки й культури у вільному світі.

Треба також піднести незвичайно культурне та тактовне відношення проф. Романа Смаль-Стоцького до своїх найближчих співробітників на терені Наукового Товариства ім. Шевченка — як шефа і координатора праці. Кожен його приїзд з Милвокі, де він працював як професор Маркет універ-

(Закінчення на стор. 3)

Я. Г.

„ПРОТИ ТЕЧІЇ"

Кожен значніший осяг української людини в світі є одночасно осягом нас усіх, нашої громади. Таким осягом без сумніву є найновіша книжка проф. Юрія Бойка, що останньо появилася на книжковому ринку:

Jurij Bojko-Blochyn: Gegen den Strom. Ausgewahlte Beitrage zur Geschichte der slavischen Literaturen (Beitrage zur neueren Literaturgeschichte, dritte Folge, Band 43), Carl Winter - universitätsverlag Heidelberg, 1979, 360 S.

Книжку цю видало відоме в науковому світі видавництво, що існує від 1822 року. Вклад цього видавництва в наукову думку, в духовий розвиток Европи і поза нею загально відомий. Дотепер це видавництво видало книжки тільки двох українських учених — Ю. Шевельова і Ю. Бойка. Ясне, що на цьому не вичерпується вага нової книжки Ю. Бойка; її зміст, як це вказує самий наголовок „Проти течії", є вдатною спробою переломити застарілі прийоми, десятиліттями насаджувані пересуди про слов'янські народи, їхні культури. Ще дотепер, коли мова про слов'ян, їхні мови, літературу, культуру, всесторонні життьові здобутки, то здебільшого відкликуються до Росії і росіян, до їхніх осягів, забуваючи, що інші слов'янські народи можуть похвалитися не меншими успіхами світового значення.

Проф. Ю. Бойко розпочав свою наукову кар'єру ще перед Другою світовою війною на пості керівника бібліографічного відділу Інституту Літератури при Академії Наук УССР та викладанням історії української літератури в Харківському Педагогічному Інституті та Інституті Журналістики. На еміграції довгі роки був від професором УВУ (від 1949 до 1974), продеканом, деканом, накінець ректором цієї установи, віддавна є він дійсним членом УВАН, НТШ, від років членом Президії Світового Об'єднання українських письменників „Слово" та його представником на Европу, представником американської УВАН на Европу, членом редакційної колегії „Українського Історика" і т.д.

У 1962-79 роках Ю. Бойко є професором історії слов'янських літератур в одному з найстаріших і найбільших німецьких університетів — Людовік-Максіміліянс Університет у Мюнхені. В своїй університетській праці відповідно багато уваги присвятив він українській літературі, бо аж 864 години. Серед його студентів є не лише молоді адепти німецької науки, але представники всіх слов'янських народів. У признанні за його успіхи Бібліотека цього університету видала його наукову бібліографію, в якій зареєстровано 1220 його друкованих більших і менших наукових робіт та влаштувала їхню велику виставку.

Книга „Проти течії" є значною мірою підсумком наукової діяльности Ю. Бойка на полі слов'янських літератур. На 360 сторінках великого формату вміщено 22 розвідки, а в тому 12 присвячено українській літературі. Тут знаходимо статті про Г. Сковороду, І. Котляревського, Т. Шевченка, І. Франка, Л. Українку, В. Винниченка, М. Хвильового й інших. Деякі розвідки порівняльною методою насвітлюють літератури українську, білоруську, польську, російську, сербську, їхні взаємні впливи та пов'язання зі світовими, а головно з европейськими літературними течіями. На такому широкому тлі виключно виразно виступає значення і вага українського літературного процесу і його типова, інша від усіх інших літератур характеристика.

У вступі проф. Ю. Бойко вияснює, чому він дав своїй книзі саме таку, може навіть до якоїсь міри викликуючу, назву „Проти течії". На це склалося більше причин, з яких три найголовніші: Перша в тому, що автор у своїх розправах і роздумуваннях про загальну літературу і літературознавство виявляє сучасну західню світоглядову кризу й шукання виходу з неї та наскільки ця загальна проблема заторкає поле його фахових дослідів. Друга є у засадничому й послідовному протиставленні модному під сучасну пору в літературознавстві „структуралізмові". Третя це обґрунтовані науковими дослідами й доказами руїнницька роля і вплив російського імперіялізму в царині духа і літературної творчости інших слов'янських народів.

Завдяки тому, що проф. Ю. Бойко довгі роки перебуває і є визнаним авторитетом в західньо-европейському, зокрема німецькому літературознавчому світі, та завдяки виразній й переконливій науковій аргументації, книжка ця знайде свій чималий відгомін серед наукових літературознавчих кіл та серед значної частини західнього світу взагалі.

Для ілюстрації наведемо деякі короткенькі уривки з „Проти течії". Наприклад в передмові автор пише: „Про російську літературу пишеться на Заході досить багато, що, звісно, треба б вітати, якби ці досліди завжди посідали належний науковий рівень. Про російську мову зладжено чимало праць, які хоч і демонструють неабиякий арсенал лінгвістичної термінології, та проте не надто рідко виявляють обмежений рівень російської літературної і щоденно-розмовної мови. Зате про інші східньо-слов'янські мови можна серед західніх публікацій лише вряди-годи щось розшу-

(Продовження на ст. 3)

І. Витвицький

З ПРИВОДУ ОДНОГО ЮВІЛЕЮ В СССР

(3)

Тут знову приходиться ствердити, що оригіналів згаданих документів немає — не збереглись. Не збереглись вони по українському боці, де різні архіви в ході подій підлягали постійному нищенню, але не збереглись вони й по московському боці. Знайдено тільки в московських архівах їхні чернеткові відписи з різними додатками й поправками. Однак відомо, що оригінали існували ще в 1659 році, коли то на їх основі буд зладжений фальсифікат, що його князь Трубецкой предклав Юрасеві Хмельницькому при відновлені умови. У цій фальшивці права України підлягали очевидно значному ущербленню.

У світлі вищенаведеного ясно, що кваліфікувати цей договір як об'єднання, чи „возз'єднання" (тобто поновне об'єднання) українського народу з московським немає ніяких підстав. Ясно теж, що, при його складанні, інтенції в обох сторін були різні. З українського боку це було шукання мілітарного альянсу у війні з Польщею, а тому, що в існуючих умовах для цього треба було прийняти царську протекцію, то Хмельницький не завагався на такий крок піти. Не забуваймо, що декілька років раніше він прийняв був протекцію турецького султана. Натомість для Москви це була не абияка нагода поширити свої володіння та ще й коштом земель, які колись були складовою частиною Великого Князівства Литовсько-Руського. Мотив очевидно загарбницький і тому московська протекція постійно „прогресувала" поки врешті не перетворилась у звичайну анексію.

В українській історичній науці підкреслюється, що Переяславський Договір був виявом суверенности молодої української держави. І справді цього аспекту не слід легковажити. Слушно підкреслює Липинський, що це була емансипація України від Польської Речі Посполитої, у межах якої після Люблинської Унії вона опинилась як звичайна провінція.

В українсько-московському союзі скоро почали появлятись тріщини, ще за життя Хмельницького. Нова війна з Польщею, що її почали козаки й московське військо закінчилась сепаратною угодою Москви з Польщею у Вильні (1656 р.). Замирення було зроблене очевидно коштом українських інтересів, а козаків до переговорів навіть не допустили.

Це було явне порушення договору і з того часу Хмельницький почав вести зовсім самостійну політику, не оглядаючись на непевного союзника. Він розгорнув широку дипломатичну діяльність спрямовану на утворення коаліції, яка мала простягатись від Брандербурґу і Швеції почерез Литву аж до Семигороду на півдні. В цю коаліцію Україна входила, як самостійний партнер. Його смерть 6-го серпня 1677 року обірвала ці заходи.

На шлях прямого розриву з Москвою пішов наступник Хмельницького Іван Виговський. Таке своє рішення він обоснував у відомій заяві, латинською мовою, адресованій до урядів і монархів тогочасної Европи. Наводячи різні порушення договору Москвою, а врешті її збройну інтервенцію в Україні, Виговський писав, що: „Для того, щоб зберегти наші вольности ми приневолені взятись до справедливої оборони і просити наших сусідів о допомогу, щоб скинути це ярмо". У війні з Москвою Виговський здобув рішальну перемогу під Конотопом (1659 р.), але із-за внутрішніх роздорів перемогу цю не використано.

Наступні роки відомі в нашій історії як „доба руїни", являють собою яскравий приклад політичного хижацтва здійснюваного Москвою і Польщею в боротьбі за спадщину Хмельницького. Недолугість тодішнього українського проводу, що мотався раз в один, то в другий бік, політична недозрілість суспільства, економічне виснаження і поступаюча за тим анархія поглиблювали руїну. В ході тих подій годиться відзначити заключений між Москвою і Польщею договір в Андрусові (1667), яким територія України була поділена між тими двома державами по лінії Дніпра.

Остання спроба звільнитись від московської опіки закінчилась, як відомо, невдачею під Полтавою (1709 р.).

Кінець існуванню Гетьманщини, як автономної політичної одиниці поклало зліквідування гетьманату царицею Катериною у 1764 році. За тим слідувало поступове відібрання окремих прав і привілеів, які ще в Україні існували. Так закінчився період тієї особливої протекції, а з ним і перша частина того досвіду, що його здобула Україна, опинившись під московською опікою. Про наступні треба було б писати окремо.

Силою обставин Хмельницький самодержцем руським не став, але ідея української державности під традиційною назвою Руського Князівства жила ще якийсь час серед української верхівки. Як знаємо ця ідея була близька здійснення за Виговського у вислідї Гадяцького Договору (1658 р.). Однак назва Русь в Україні поволі віджила і вже Мазепа у своєму договорі з Карлом XII вживав для себе титулу князя України. І все ж таки ще з кінцем ХУІІІ століття автор Історії Русів завзято виступав на захист старої назви Русь та проти нової Україна. (До речі, як воно склалось так, що традиційна назва Русь враз із такими похідними як русин і руський не прийнялась і не збереглась на центральних українських землях, а відійшла на периферії, де й закріпилась, може бути темою окремої студії. Липинський, наприклад пов'язує цей процес з різними політичними й територіяльними змінами, а також із соціяльними зрушеннями).

Переємницею цеї історичної назви і традицій з нею зв'язаних стала Москва. Там назва Русь зберегла свою притягальну, харизматичну силу. (Святая Русь). Московські царі здавна вживали титулу „Всея Русі Самодєржец", а після Переяславського Договору цар Олексій почав титулувати себе самодержцем „Великия і Малия Россіи", Великим Князем Київським, Чернігівським і т. д. Поряд із тим очевидно йшли претенсії на історичну спадщину княжої Русі і „збирання" руських земель.

Повертаючись до так шумно відзначуваного ювілею, думаємо, що кожному ясно, що скривається за його лаштунками. Це ніщо інше, як тільки стара, але ще невіджила ідея „єдніства рускаво народа", тільки в дещо перелицьованому, „прогресивному" вигляді. Адже в одній із згаданих на початку тез сказано, що: російський, український і білоруський народи походять від єдиного кореня — древньоруської народности, яка створила древньо-руську державу — Київську Русь". З того прямий висновок, що раз вони з одного кореня вийшли, то повинні тепер знову злитись в одне. Для того ж і робляться відповідні практичні заходи. Ясно, що теорія триєдиної Русі це тільки ніби-наукова покришка для прикриття звичайного загарбництва, тому й зайво доводити її безпідставність.

Однак діло Хмельницького залишило свій слід у зовсім непередбаченому пляні нашої історії. Держава, яку він створив постала на центральних українських землях. Хоч і постійно ущерблювана у своїх правах та обкроювана територіяльно, вона проіснувала 110 років. Відома пізніше під назвою Гетьманщини, вона спричинилась до того, що територіяльна назва Україна набрала політичного змісту. Наповнившись згодом ідейним змістом і зокрема патосом Шевченкового слова, ця політична формація стала колискою модерного українства так, як воно себе досі проявляло і як сьогодні існує. З цього погляду слід уважати короткий період Хмельниччини переломовим. Із того часу наша історія змінила свій курс і почала його продовжувати, так би мовити, в іншому пункті. Річ ясна, що поширення „нової" назви не було б можливе, якби воно було несумісне з почуттям національної ідентичности в народі. Але процес її поширення у „всенародних" розмірах складний і довгий. Ще Пилип Орлик у своєму маніфесті до европейських правителів у 1712 році писав про те, як то гетьман Богдан Хмельницький „підчинив руський нарід і козацьку націю цареві". Про український нарід ще тоді не говорили. А втім ми знаємо, як слабо була засвоєна ця „нова" назва в народних масах ще під час нашої визвольної боротьби в 1917-1920 роках і які це мало наслідки. На „окраїнах" вона почала прищеплюватись уже зовсім недавно.

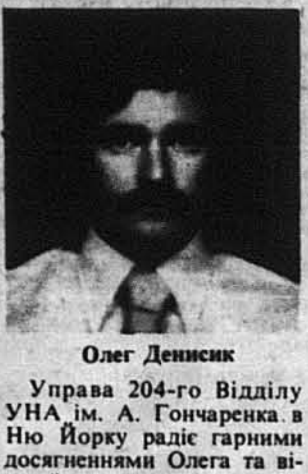
Із цього можемо зробити висновок, що хоча національна назва і національна ідентичність терміни не однозначні, але вони тісно з собою пов'язані і всяка різнобіжність між ними приводить з погляду цілости до шкідливих, а то й трагічних наслідків.

Важливіша історична література:
1) М. Грушевський: „Історія України-Руси" т. IX, Київ, 1928.
2) В. Липинський: „Україна на Переломі", Відень, 1920

(Закінчення на стор. 3)

УСПІХИ НАШОЇ МОЛОДІ

Новий фармаколог — Олег Денисик

Олег Денисик

Олег Денисик, молодий член української громади в Ню Йорку закінчив успішно студії з ділянки фармакології та став одним з нових професіоналістів.

Олег, син Івана та Марії Денисиків, народився тому 26 років. Він закінчив українську, католицьку, парохіяльну школу св. Юра в Ню Йорку, а відтак середню (гай скул оф Саєнс) в Бронксі, Н. Й. Поруч навчання в школі цікавився музикою, був учнем Українського Музичного Інституту в Ню Йорку, а зокрема гри на скрипці у проф. В. Цісика, був членом Пласту, Українського Спортового Клюбу, грав у дружині копаного м'яча та відбиванки.

По закінченні середньої школи в Бронксі, студіював у Нюйоркському університеті, закінчивши у ньому з відзначенням студії з ділянки біології. Відтак молодий біолог-бакалавр вписався на студії з ділянки фармакології при університеті в Лонг Айленді Н. Й., що їх він закінчив з відзначенням (кум ляде) протягом трьох років, хоча звичайно ці студії тривають п'ять років. Олег був прийнятий в члени Ров Кай Фармацевтікаль Онор Сосаєті.

Олег був членом 204-го Відділу УНС ім. А. Гончаренка в Ню Йорку, його вписали в члени батьки, коли він мав ще 16 років. Він з вдячністю згадує Стипендійну комісію УНС, за признання йому допомоги на протязі трьох років, це бо помогло йому закінчити студії. Олега брат Богдан із дружиною, сестра Ірка з донею та дружина Нуся — всі є членами УНСоюзу.

Управа 204-го Відділу УНА ім. А. Гончаренка в Ню Йорку радіє гарними досягненнями Олега та вітає його сердечно як свого довголітнього члена Відділу, бажаючи йому рівночасно якнайкращих успіхів у його професійній праці, як теж кріпкого здоров'я разом з дружиною на їхньому новому життьовому шляху.

Д-р В. Палідвор
Секретар 204-го Відділу УНС

ЩЕ ДО „ЗВЕРНЕННЯ УККА" З НАГОДИ 50-РІЧЧЯ ЗАСНУВАННЯ ОДВУ

У „Зверненні УККА" з нагоди 50-річчя заснування ОДВУ („Свобода" з дня 24-го липня 1979) має бути:

1. „ОДВУ постала в 1929 році, як логічний і природний наслідок..."

2. „Одначе щойно з кінцем 1920 років, під впливом революційної діяльности УВО в Західній Україні..."

3. „І так уже в 1928 році постало кілька Відділів УВО в Америці..."

4. „Сотки молоді, виховані у Відділах ОДВУ і МУН..."

Філядельфія вшанує столітнього Станислава Людкевича

Філядельфія (В-УККА). - Громадянство міста Філядельфії вшанує найвидатнішого сьогодні українського композитора Станислава Людкевича в його століття трудолюбивого життя і творчости великим і багатолюдним українським фестивалем музики, пісні й танку „Гомін України" у славному Рабин Гуд Делл-Схід, 17-го серпня ц. р. в год. 8-ій вечора. Фестиваль влаштовує Відділ Українського Конгресового Комітету Америки при співпраці Відділу Розваг Міського Уряду Філядельфії. Мистецька програма вже устійнена з участю концертової піяністки-віртуоза Лідії Артимів, оперної солістки Марти Кокольської-Мусійчук, концертового тенора Василя Мельничина, чоловічого хору „Прометей", під диригентурою Михайла Длябоги та Українського Танцювального Ансамблю Петра Марунчака з Монтреалю з власною оркестрою „Каштани". Акомпаньоватимуть: проф. Богдан Перфецький, Галина Мазурок-Рей та Андріяна Мельничин.

Відзначення століття великого українського композитора д-ра Станислава Людкевича було в центрі уваги чергового засідання Управи Відділу УККА в середу, 11-го липня, з участю майже всіх членів Управи, не зважаючи на час літніх ферій. Засіданням керував голова Відділу проф. д-р Петро Стерчо, а у відсутності секретаря протоколувала заступниця голови проф. д-р Наталія Пазуняк.

Крім підготови Українського Фестивалю, голова Відділу звітував про привітання Раїси й Валентина мол. Морозів, що відбулося з ініціятиви й заходами СУК „Провидіння", на чолі з о. шамб. Робертом Москалем, у співпраці з Відділом УККА й при видатній допомозі Василя Низового, у вівторок, 10-го липня.

Голова Відділу П. Стерчо поінформував присутніх, що Президія Екзекутиви УККА обмірковує можливість скликати черговий Конгрес Українців Америки до Філядельфії, правдоподібно на першу половину жовтня 1980 року й Відділ УККА мусить бути приготованим виконати це почесне завдання. Він також дякував скарбникові Відділу, Петрові Тарнавському, отцям-парохам за допомогу збірщикам у переведенні цьогорічної збірки на СКВУ під українськими церквами, що дала дотепер суму 958.80 долярів.

Заходами референта зовнішніх зв'язків д-ра Андрія Шуля, голова Відділу відбув інформативну зустріч з президентом Комітету для Польських Справ п. Кршивіцьким для обговорення справ спільного заінтересування і наладнання добросусідських взаємовідносин.

Голова Комісії Молодечих Організацій Микола Бачара поінформував, що в дусі рішень Управи Відділу УККА молодечі організації приступили до підготови відзначення річниці Листопадового Чину, що відбудеться в неділю, 4-го листопада ц. р., розглянули можливості опікуватися Парком Шевченка у Філядельфії,як і видаванням Сторінки Молоді в українському католицькому щоденнику „Америка", редакція та адміністрація якого вийшла вповні назустріч Комісії Відділу УККА.

На прохання Громадського комітету для вшанування 100-річчя „Симона Петлюри, Управа Відділу УККА рішила передати всю підготову і переведення цих святкувань Громадським комітетові, що його очолює п. Никиш. Святкування відбудуться, як це заплянував Відділ УККА, в неділю, 7-го жовтня ц. р., з участю хору „Бурлаки" з Торонто. Імпрезовий референт і заступник голови Михайло Ковальчин поінформував, що вже пороблено основні заходи для відзначення річниці державности й соборности України — бенкетом і балем в суботу, 26-го січня 1980 року в приміщеннях Катедральної Школи.

Управа Відділу УККА привітала ініціятиву Українських Образотворчих Мистців, на чолі з маєстром Петром Андрусевим, влаштувати відзначення 80-ліття життя й діяльности визначного члена української громади Філядельфії, маєстра Петра Мегика. Святкування відбудуться у Філядельфії у Дні Подяки цього року.

СПОГАД ПРО ПОКІЙНОГО...

(Закінчення зі стор. 2)

ситету, точніше — як директор Слов'янського Інституту того ж університету, до Ню Йорку — в цілі влаштовування пленумів засідань і нарад, що ними він проводив, і в цілі наладнання наукових видань НТШ та для полагоджування інших справ Товариства, — був націкований ядерністю його задумів і плянів, в яких проявлялась рішучість і ясність думки та відданість повіреним йому справам.

Він вмів з'єднувати собі приятелів й співробітників чи то, наприклад, згадкою чи признанням за доконану працю у передмові до даного видання (гл. „Українська мова в Совєтській Україні", Ню Йорк 1969), чи то притягаючи даного співробітника до співпраці у Комітеті чи Комісії, чи запрошуючи його на приватні прийняття і гостини — для ближчого з ним контакту.

Рохи моєї праці під керівництвом проф. Романа Смаль-Стоцького в Науковому Товаристві ім. Шевченка, що були націкавані сердечністю і шляхетністю Покійного — поволі проходили і наближався трагічний 1969 рік. Тяжка невиличима недуга, яка на очах нищила сильний організм Покійного, приспішила його кінець. У серпні 1968 року лікарі перевели операцію, про яку Покійний повідомив лише мене і архітекта Ястремського. Операція однак не дала ніяких позитивних вислідів. На десять днів перед смертю проф. Роман Смаль-Стоцький надіслав мені прощального листа, в якому пише: „Боюсь, що я довго не потягну... на випадок моєї смерти порозуміється з архітектом Ястремським або ректором о. Макухом. Не хочу лежати в жадному похоронному заведенні, тіло має негайно бути зложене в дешеву трумну, перевезене до Філядельфії і там поховане. Жадних промов, жадних квітів. Заупокійна Служба Божа — тиха, скромна, по похороні. Про все це знає Й. Е. Митр. Кир Амвросій".

„При запечатуванні гробу, — писав проф. Смаль-Стоцький, — можуть бути приявні: Ви (себто інж. Р. Кобринський) і панство Ястремські. Хай ніхто собі часу не марнує..."

„Дякую Вам сердечно, Дорогий Колего (так звертається Покійний у листі до мене) за тільки літ посвяти для НТШ і за здоголітню співпрацю. Протягніть справу нашу далі...!"

До цього листа була долучена дописка, щоб на випадок смерти повідомити сестринку Покійного в Канаді. Лист датований 17-го квітня 1969 року. Архітекта Ю. Ястремського та інж. Р. Кобринського, проф. Роман Смаль-Стоцький встановив виконавцями своїх доручень на випадок своєї смерти.

Не предчуваючи так швидкої катастрофи, я з проф. В. Стецюком відвідав Покійного в шпиталі у Вашінгтоні, саме на кілька годин перед його смертю, 27-го квітня 1969 року. Змінений на лиці, знищений хворобою Покійний мало говорив, однак не покидав думки, що ще вернеться до своєї улюбленої праці. Та сталося інакше...

По повороті з Вашінгтону до Ню Йорку, того ж дня біля 6-ої години вечора я одержав телефонічну вістку від о. проф. Войнара, що життя проф. Романа Смаль-Стоцького закінчилось...

Літній сезон над морем у Вайлдвуді

Цьогорічний літній сезон над „українським" морем у Вайлдвуд-Кресті почався офіційно в неділю, 1-го липня ц. р. Службою Божою, що її відслужив о 9-ій год. ранку о. митрат Мирослав Харина з Філядельфії в залі Крест Пір при Атлантик і Гетер/Крокус вул. у Вайлдвуд-Кресті. Перед першою своєю проповіддю для літників над морем о. митрат між іншим й поінформував, що він служитиме св. Літургію в тому приміщенні, що й попередніми роками, протягом цілого літа кожної неділі о 9-ій год. ранку та заохочував усіх, що користають із літнього відпочинку над морем, щоб не лише дбали й очищували своє тіло здоровою морською водою й повітрям, але також і свою душу, сповняючи своє релігійне обов'язки — брати участь у кожнонедільній Богослужбі.

Перший тиждень липня, початок літнього сезону над морем, був цього року дошкульним не лише для американських, але також і для українських власників мотелів, готелів, мешканевих підприємств, ресторанів тощо. Коли минулими роками в цей час у Вайлдвуді роїлося від людей, то цього року в першому тижні липня, можна сміливо сказати, — пустка. Місцеві часописи та офіційні чинники подають, що в першому тижні липня цього року було всього яких 25 відсотків нормального стану відвідувачів попередніми роками. Це саме переживають й українські мешканеві підприємства.

На такий стан склалося декілька причин. Й то погода по містах не дуже то гаряча й не виганяє людей із міст шукати полегші над морем, і вільний день від праці — День Незалежности припав цього року посеред тижня, у середу й то з дощем, але таки найбільше лиха накоїла, і то зовсім неоправдано, т. зв. „бензинова паніка" в останньому тижні червня. Багато людей головно з дальших околиць відмовило раніше замовлені кімнати, боючись, що не зможуть дістати подостатку бензини до авт, щоб заїхати над море чи повернутися додому. Цей панічний страх, як і кожна паніка всякого іншого роду, виявилася зовсім неоправданим. Бо, поперше — із недалеко віддалених місцевостей, як наприклад, Філядельфія, Ню Йорк, Нюарк й околиці можна одним повним бензиновим „танком" заїхати до Вайлдвуду й назад і ще раз туди. А подруге, у Вайлдвуді чи Вайлдвуд-Кресті чи в усіх надморських місцевостях бензини всюди є повно й її легко дістати без жадних довгих ліній. Правда, ярядержуються тепер тимчасових приписів — парисиі — непаристі дні, мінімум мусите купити згладно заплатити 5 дол. до малого авта і із 4-ма циліндрами, а за 7 долярів до більшого авта (понад 4 циліндри), — але зате немає ніяких обмежень максимум —можете наповнити й цілий „танк", а що найважливіше немає жадних довгих „ліній" по бензину, всього 2 до 3 авта. Жартом, але по правді, можна було спостерегти, що у Вайлдвуді була довга лінія по „газ" у „лікер-сторі" чим по „газ" в „Арко", „ШЕЛ", „Ексон", „Саноко", чи інших бензинових станціях. Я переконався про це сам на собі.

Пишу про це, щоб переконати наших українських відвідувачів морських літніськових місць, а головно Вайлдвуд-Кресту, щоб не піддавалися так легко паніці як це попадають в неї деякі незагартовані й недосвідчені у різній скрутній ситуації американці. Ми ж бо в часі війни ходили поміж бомбами й пережили їх, ми зазнали різних „раціоналізацій" харчів, убрання, помешкань, транспорту і тим подібних воєнних скрут включно із бензиною, і все українці якось давали собі всюди раду. Тож ми й тепер переживемо цю теперішню „бензинову кризу" й дамо собі раду, якщо не попадемо безпідставно в загальну „американську паніку". А хто таки дуже „боїться" то все може скористати із дуже догідного автобусового транспорту до Вайлдвуду.

Отже немає причини, щоб наші люди запохопно відмовляли собі заслуженого відпочинку над морем чи сподіваного сезонового зарібку всім українським моутелевим підприємствам у Вайлдвуді-Кресті чи околицях.

Помалу проминає бензинова паніка й в містах, погода стає чим раз гарячіша, вода у моря вже й тепер добра до купелів, тож можна сподіватися, що в дальших тижнях липня й серпня наші українські літники таки не дадуть за виграну й поїдуть над море до Вайлдвуду, як і попередніми роками, де в додатку мають також змогу вислухати в неділю Службу Божу.

(О. Л-ий)

„ПРОТИ ТЕЧІЇ"

(Продовження зі стор. 2)

кати. Українська й білоруська спадщина так що майже й зовсім не досліджується". У статті про кумира большевицького літературознавства В. Бєлінського Ю. Бойко цитує ось який його шовіністичний виступ: „Хоча китайці ще й тепер існують, навіть у числі майже п'ятсот мільйонів, але вони так мало належать до людства, як і мільйони рогатого скоту їхніх численних отар". Ось який був той „прогресивний передвісник" большевизми, як його називають совєтські горе-вчені. Проф. Ю. Бойко наводить ще такі думки Бєлінського: „Сутність народу, згідно з Бєлінським, це результат расового походження: кров і раса творять праджерело цієї сутности. А тому що ніяка сила на землі не може змінити раси народу, то є історично-творчі й неісторичні народи". Ось які-то передвісники большевизму! Цитуючи безчисленні вислови Бєлінського, Ю. Бойко на їхній підставі стверджує: „Бєлінський був переконаний, що без знищення української нації екзистенція Росії як світового значення історично-творчої держави неможлива". Тому й не дивно, що той украіножер писав „Маємо повне право твердити, що ніякої малоруської мови немає більше, є тільки малоруський провінційний діялект".

Так само виразно, покористовуючись виключно науковими методами й джерелами, Ю. Бойко розглядає руїнницькі впливи совєтського літературознавства на поезію білоруського народу, впливи Байрона і його доби на українську, польську і російську літератури та інші проблеми сучасного літературознавства.

Саме завдяки цьому всьому „Проти течії" Ю. Бойка є не лише нашим і наших слов'янських сусідів здобутком, але також стане вона інструментом у наших руках в боротьбі за право на життя мов і культур народів, поневолених в СССР.

Вісті з Українського Літ. Фонду ім. І. Франка в Чікаго

Українська чікагська громада відзначить великим концертом у суботу 1-го грудня ц. р., в залі школи Лейн Технікал соті роковин з дня народження корифея української музики проф. д-ра Станислава Людкевича та композиторів Василя Барвінського, Остапа і Нестора Нижанківських, Дениса Січинського і д-ра Бориса Кудрика. Всі вони заслужені на полі української музики на західніх землях України.

До виконання програми цього небуденного концерту, запрошені найкращі хорові мистецькі сили і найкращі музики Чікаго та вокалісти (солісти) Чікаго, Ню Йорку і Детройту. До святочного слова запрошена концертова піяністка Дарія Гординська-Каранович, колишній викладач Музичного Інституту Лисенка у Львові та член професорського складу Українського Музичного Інституту в Ню Йорку.

У склад Ділового і Громадського Комітету входять члени правління Літ. Фонду І. Франка, окремі митці і викладачі українських музичних шкіл та американських університетських шкіл, диригенти і голови хорів, представники громадських організацій, співаки та колишні студенти Музичного Інституту Лисенка у Львові, які живуть в Чікаго.

Організатором концерту є Український Літературний Фонд І. Франка, член Ради для справ культури при СКВУ. Дохід призначений письменникам на нагороди Шостого Літературного Конкурсу, що вкоротці буде проголошений.

Останнє число „Екрану", що появиться в цьому році буде присвячене всім згаданим вище композиторам, їхній музичній творчості та виконавцям цього небуденного концерту. В ньому буде вміщений список організацій, жертводавців на Літературний Фонд І. Франка та список усіх колишніх викладачів і студентів Українського Музичного Інституту Лисенка у Львові, всіх приятелів, співаків та симпатиків музичного мистецтва, які бажають привітати нашого заслуженого сеньйора музики проф. д-ра Станислава Людкевича у століття його трудолюбивого життя.

Ювілейне число „Екрану" з привітальним списком, Ювілят і наші читачі, передплатники та всі, що передадуть привіти, повинні одержати кільканадцять днів перед концертом. Тому просимо переслати свої привітання з пожертвами найпізніше до 15-го жовтня ц. р. на адресу секретаря фонду: Ukrainian Literary Fund, c/o Roma Turianska, 2431 W. Rice Street, Chicago - Illinois 60622, USA.

На сторінках цього ювілейного числа „Екрану" подамо також короткі інформації і список музичних та громадських товариств з усіх осередків нашого поселення у вільному світі, в яких вже відзначено або буде відзначено ювілей професора Станислава Людкевича.

Ці інформації разом з дописами з преси і фотами виконавців програми, просимо надіслати у поданому вище реченці. Обширні інформації з ювілейних імпрез, міститимемо в черговіх вище числах журналу.

Віримо, що на листі привітів, не забракне ані одного нашого хору, ані одного музичного товариства та окремих музиків, диригентів, співаків та звеличників нашого ювілята проф. Людкевича.

Адам Антонович

Відбувається П'ятий фестиваль В. Курилика

Ніягара Фоллс, Канада. - тут, у неділю, 8-го липня ц. р., о год. 2:30 по полудні, відкрито П'ятий фестиваль Василя Курилика, започатковуючи його Акафістом до Пречистої Богородиці, що його відслужив о. проф. Роман Галадза перед іконою Охтирської Богоматері в 240-річчя її чудотворної появи.

У програмі цього фестивалю, який триватиме в Українському Образотворчому Музеї Василя Курилика до неділі 19-го серпня, висвітлюватимуть фільми і прозірки із окремих творів і серій картин покійного Василя Курилика. Весь час тривання фестивалю буде виставлений унікальний твір Василя Курилика,його незвичайна ікона „Мадонна нуклеарної епохи". Виступить також молодеча канадська християнська „Група Елім" із своєю музично-танцювальною програмою.

З ПРИВОДУ...

(Закінчення зі с тор. 2)

3) А. Яковлів: „Договір Гетьмана Богдана Хмельницького з московським царем Олексієм Михайловичем 1654 р.", Ню Йорк, 1954.

4) О. Оглоблин: „Українсько-Московська Угода 1654", Ню Йорк-Торонто, 1954.

5) V. Prokopovych: „The Problem of the Juridical Nature of Ukraine's Union with Muscovy" (The Annals of the Ukrainian Academy of Arts and Science in the U.S., Vol. IV, № 3, 1955).

ЗАМІСТЬ КВІТІВ НА МОГИЛУ
сл. п. проф. ІВАНА ВОВЧУКА

на цілі УВАН у США зложили:
Родина Пясецьких — 60.00 дол., дир. Михайло Комічак — 25.00, проф. Василь і Олена Омельченко — 20.00, Павло і Наталія Микитин — 20.00 дол.

Вельмишановній Дружині Ліді та членам Родини складаємо вислови найглибшого співчуття

В глибокому смутку повідомляємо Приятелів і Знайомих, що 11-го липня 1979 р. упокоївся в Бозі на 85-му році життя

бл. п.
інж. ЕВГЕН ЧАЙКОВСЬКИЙ

кол. старшина-хорунжий УГА, довголітній управитель „Природознавчого Музею" Т-ва ім. Шевченка у Львові та віддані співробітник КоДУС

ПАРАСТАС був відслужений у п'ятницю, 13-го липня, о год. 8-ій вечора у похоронному заведенні Бреннана при 858 Н. 22-га вул. Філядельфія, Па.

ПОХОРОННІ відправи відбулися в суботу, 14-го липня, о год. 9-ій рано в церкві св. о. Миколая при 22-ій вул., а опісля на цвинтарі у Факс Чейсі.

Горем прибиті:
АННА і д-р РОМАН КОС з дітьми — приятелі
873 Н. 22-га вул.
Філядельфія, Па. 19130

Замість квітів на могилу Покійного просимо жертвувати на Патріярший Фонд.

ЕКЗЕКУТИВНИЙ КОМІТЕТ...

(Закінчення зі стор. 1)

ретарів, бо члени належать до кількох Відділів, діставали чеки від одних секретарів, та нарікали, що ми їм не післали других чеків. Також виявилося, що багато поданих нам адрес не були правильні і тому пошта повертала нам листи.

Гіпотечні позички: На Українськім Народнім Домі у Форд Ситі, Па., ми маємо першу гіпотечну позичку у висоті $23,791, наш Відділ і Управа Дому відмовилися вдержати його і дальше його вести. Помимо багатьох листів, телефонів та розмови з Управою Відділу під час Конвенції, не пощастило нам вплинути на місцевих союзовців, щоб вони дальше держали цей дім і тому ми перебираємо його та відразу шукаємо для нього купця.

Дім Відділів УНСоюзу у Детройті має постійно фінансові проблеми і постійно залягає з вплатами гіпотечних рат за 2 до 3-ох місяців.

Маємо проблему з гіпотечною позичкою в Торонті, від якої ми не дістали належних рат від грудня м. р. Ми загрозили замкненням позички.

Видавництво: Піврічне замкнення книжок „Свободи" виказує в прибутках суму $353,674, а у видатках $355,883. Прибутки зросли на $41,215, а видатки на $41,665. Від УНСоюзу вплачено та на покриття недобору суму $178,600, себто на $42,000 більше, чим в такому часі попереднього року. Також дещо більше ($1,409) вплинуло за оголошення, але на $3,123 менше за календарі і майже $1,500 менше пожертв на пресовий фонд.

Передплата дитячого журналу „Веселка" збільшилася на $2,916, а в 1978 р. вона принесла тільки $1,186

У видатках найбільший зріст виказали кошти пересилки, які збільшилися на 60, з суми $45,574 на $72,736 В пересічному кожного місяця видаємо на пошту біля $12,000.

Винагорода спеціяльних кореспондентів збільшилася аж на 212%, бо рік раніше виплачено $2,550, а цього року аж $7,979. Ця сума включає залеглі гонорари за попередній рік.

Всі платні збільшилися на майже $8,500. Закуплено два нові компютори для друкарні, за які маємо заплатити $21,674.77.

Союзівка: Союзівка мала за 5 місяців всіх прибутків на суму $81,712, а видатків на суму $105,110. Як у прибутках, так і у видатках бачимо зріст на приблизно $12,400. Крім цього, на капітальний ремонт досі видано суму $16,399.12.

Сезон на Союзівці щойно почався. Заповідався дуже добре. Які зміни зайдуть, з огляду на кризу енергії, годі ще передбачати.

Ункорпорація Дому Союзу: Всіх членів у першій половині цього року вплинуло на суму $766,667, а разом з іншими вплинами всі прибутки дали загальну суму $782,493.

З огляду на невинаймлені два цілі і пів одного поверха, чинші були менші на суму $74,395. Також склеп по правій частині будинку дальше порожній і не приносить чиншів.

Загальна сума видатків зменшилася на $49,538 і дала суму $631,077. Через це, що були порожні поверхи, були менші видатки за електрику і газ на суму $33,142. Більше видано на направи і матеріяли, з огляду на вклад праці для пристосування дальшої частини поверху друкарні „Свободи" і закуп приборів. Видано біля $10,000, на оголошення в пресі.

Боргові зобов'язання: В жовтні 1978 року ми зверталися до власників боргових зобов'язань з запитом, чи вони погодяться залишити у нас свої ощадності на чергових 5 років на 8% річно. Від того часу багато власників міняли свою думку і стан тепер такий:

455 так
291 ні
155 не здецидовані.

ЗВІТ ГОЛОВНОГО СЕКРЕТАРЯ ВОЛОДИМИРА СОХАНА

За шість місяців 1979-го року придбали секретарі і організатори 1,212 нових членів, в тому 362 до департаменту молоді, 664 до деп. дорослих та 186 на акцидентове забезпечення. Вже в липні до дня засідання, наспіло до Головної Канцелярії 12[illegible] аплікацій нових членів.

З кінцем червня ц.р. мав УНСоюз 65,819 активних членів, в тому 16,761 молоді, 42,268 дорослих та 6,79[illegible] членів із акцидентовими грамотами. За цих перших шість місяців 1979-го року втратив УНСоюз в активному членстві 810 членів.

Загальний стан членства УНСоюзу зменшився за шість місяців 1979-го року на 588 членів. Усіх членів з кінцем червня ц.р. нараховував УНСоюз 86,487, в тому 22,134 молоді, 57,56[illegible] дорослих та 6,790 членів з акцидентовими грамотами.

Здобутки нових членів у 1979-му році належать до найслабших, хоч у післяконвенційних роках звичайно числа нових членів є меншими від інших років.

Протокол 29-ої Конвенції УНСоюзу виготовив був секретар Конвенції мгр Іван Скочиляс, і він уже був опублікований у „Свободі", а тепер ми видали його в книжковій формі і такі книжки протоколів 29-ої Конвенції УНСоюзу будуть розіслані всім конвенційним делегатам та секретарям Відділів.

Протокол річного засідання Головного Уряду УНСоюзу, яке відбулося в травні ц.р., вже виготовив мгр Іван Скочиляс, якого ми заангажували до цієї праці. Раніше він теж виготовив був всі резолюції та рекомендації цього річного засідання, після чого їх впорядковано та відповідно оформлено для публікації у „Свободі". Переклад цих резолюцій та рекомендацій вже теж був поміщений в „Українському Тижневику". Тепер підготовляємо до друку повний протокол цього річного засідання Головного Уряду, щоб можна було вже вкоротці помістити його у „Свободі" — поінформував на закінчення свого звіту гол. секретар Володимир Сохан.

ЗВІТ ГОЛОВНОГО ОРГАНІЗАТОРА ВАСИЛЯ ОРІХОВСЬКОГО

Головний організатор Василь Оріховський, відкликаючись на подані головним секретарем Володимиром Соханом статистичні дані, згадав, що роки після кожної конвенції завжди належать до найменш успішних в організаційній праці. Це повторюється і в цьому по-конвенційному 1979-му році. Як це видно із звіту головного секретаря, за перших шість місяців цього року найбільш успішним був березень, в якому придбано 244 нових членів, найслабшим був квітень із 159 новими членами. У липні вже одержано 120 подань на прийняття в члени. Кращий стан можна ствердити в сумах забезпечення, бо хоча нових членів придбано менше, то загальна сума, на яку їх забезпечено, виносить 3,470,000 долярів. У Канаді у звітовому часі придбано 139 нових членів на загальну суму життєвого забезпечення 513,500 долярів. Організаційний розвиток УНС в Канаді поліпшується від часу заанґажування на постійного організатора п. Теодозія Волошина. В Америці найкращі успіхи в організаційній праці виказує область Пенсильванії, яка є під опікою старшого обласного організатора Степана Гавриша та яка в звітовому часі придбала 399 нових членів. Область Огайо-Ілліной, якою опікується обласний організатор п. Дейчаківський, придбала в звітовому часі 248 нових членів. Але є в нашій системі аж 191 Відділ, що в звітовому часі не приєднали ще ані одного члена, з цього деякі вже від трьох років є цілком неактивні. Очевидно, що вони, відповідаючи на постійні пригадки з Головної Канцелярії, мають всілякі вимівки, мовляв, нема церкви, нема клюбу, секретар старий і подібне, але це проблеми не розв'язує. Тому й одним з перших і головних завдань організаційного відділу буде справа активізації неактивних Відділів, згідно з резолюціями Головного Уряду.

Звітодавець в дальшому поінформував про імпрези з нагоди 85-річчя УНСоюзу, які вже відбулися та які ще заплянowano, про запланований на вересень цього року на Союзівці центральний організаційний курс та ряд інших організаційних заходів для пожвавлення організаційної праці в новому повакаційному сезоні.

ЗВІТ ЗАСТУПНИКІВ ГОЛОВНОГО ПРЕДСІДНИКА

Заступник головного предсідника д-р Мирон Куропась, головний директор для Канади сенатор Павло Юзик і заступниця головного предсідника пані Марія Душник звітували головно про свою репрезентаційну і організаційну активність, про свої виступи та репрезентацію УНСоюзу на більших громадських імпрезах, свої зав'язки зі секретарями і організаторами і власну організаційну активність. Крім того, сенатор Павло Юзик, головний директор УНС для Канади, заторкнув ряд справ, зв'язаних з традиційним фестивалем у Давфині, справу Канадської Канцелярії УНС та кращого організаційного охоплення всіх провінцій.

ЗВІТ ГОЛОВНОГО ПРЕДСІДНИКА Д-РА ІВАНА ФЛИСА

Закінчуючи звітування головних екзекутивних урядовців, головний предсідник д-р Іван Флис подав коротку характеристику стану Української Будівлі УНС, в-ва „Свобода", „Союзівки" та деяких із своїх репрезентаційних заанґажувань. Щодо Української Будівлі УНС існують добрі вигляди про винайм опорожнених приміщень, якими зацікавились деякі з банків та урядових агентств. Праця у в-ві „Свобода", зокрема в редакції поступово наладнується і цього року вже не роблено вакаційної перерви у видаванні щоденника. Із своєї репрезентаційної активности звітодавець зокрема згадав про свої відвідини в Гарварді та познайомлення з вакаційними курсами, що їх щорічно влаштовує Гарвардський Український Науковий Інститут. Д-р І. Флис зокрема згадав про наменування його на члена Гарвардського Візитаційного Комітету, що є найвищим громадським дорадчим тілом цього престижевого університету та в якому д-р Флис репрезентує українську громадськість. На Союзівці відбулася тенісова школа і тепер кінчаються дитячі табори та починаються тритижневі українознавчі курси. Сезон на Союзівці заповідається добре, не зважаючи на транспортові труднощі, зв'язані з енергетичною кризою, хоча в тому районі тієї кризи не відчувається.

СХВАЛЕННЯ ЗВІТІВ, УХВАЛИ, РІЗНЕ

Після дискусії та схвалення звітів усіх екзекутивних урядовців, винесено ряд конкретних рішень, в цьому: — На пропозицію головного секретаря Володимира Сохана затвердив Головний Екзекутивний Комітет раніше рішення своїх чотирьох членів, затруднених в Головній Канцелярії, щоб підвищену організаторську винагороду за приєднування нових членів по $13.00 за кожну тисячу забезпечення виплачувати за нових членів вже від 1-го січня 1979-го року.

— На пропозицію заступника головного предсідника д-ра Мирона Куропася рішено в найкоротшому часі надрукувати по 500 примірників від деякого часу вже цілком вичерпаної книжки А. Драгана „Український Народний Союз в минулому і сучасному" англійською і українською мовами та поробити заходи для нового і доповненого видання цієї книжки.

— Рішено доручити заступникові головного предсідника д-рові Миронові Куропасеві і головному директорові УНС для Канади сенаторові П. Юзикові приготування окремої книжкової праці про участь українців Америки і Канади в політичному житті своїх країн і цю книжку видати.

— Рішено довести до остаточного вирішення справи запропонованої УНСоюзові публікації „Історичного Атласу України".

Крім цих та інших конкретних рішень, Головний Екзекутивний Комітет розглянув ряд актуальних організаційних і громадських справ і проблем, після чого головний предсідник д-р Іван Флис закрив ці чергові наради Головного Екзекутивного Комітету УНС.

Шевченківська академія у Ню Бритені

Українська громада Ню Бритену, Конн., в неділю, 25-го березня ц.р., в Американсько-українськім Горожанськім Клюбі відсвяткувала роковини нашого поета і генія Тараса Шевченка.

На підмогу нашому гарному хорові під диригентурою Михайла Шевчука та місцевим силам прийшли такі несподіванки, як виступ дитячого хору парафіяльної школи українознавства в Гартфорді. Цей дитячий хор під проводом інж. Олександра Пришляка, який вже десятки літ вчить в Школі Українознавства та веде місцевий церковний хор, є ще одним його великим вкладом у народну скарбницю, не тільки для збереження наших культурних надбань, як теж поширення нашого доброго імени на чужині. Тепер і наш Коннектикат, щоби не запозичатись назвою у Ню Йорку, може сміло назвати свій дитячий хор „Молодою веснівкою".

Другою атракцією академії був виступ студентів Малої Семінарії св. Василія в Стемфорді під проводом проф. Романа Романишина, які у своїх рефератах дали короткі аспекти шевченківських „вогненних слів".

Професор Роман Романишин довгі роки був учителем і директором парафіяльної Школи Українознавства в Гартфорді, а вже від десятьох років навчає українознавства в Малій Семінарії св. Василія в Стемфорді. Цей виступ студентів засвідчив, яку добру школу українознавства вони переходять в Стемфорді, та які були би з них добрі священики-патріоти, якщо вони рішаться піти дорогою теологічних студій.

А вже більш, як звичайною подією було це, що після святочного відкриття Академії, посадник міста Вілліям МекНамара вийшов на сцену і відчитав проклямацію, проголошуючи цю неділю „Шевченківським Днем".

Святочна академія почалася точно о 4-ій годині по полудні при вщерть виповненій залі. Злучені хори, цебто наш церковний хор св. Йосафата і дитячий хор з Гартфорду почали програму відспіванням „Заповіту" Т. Шевченка. Вслід за цим о. Карло Мезомо відкрив Академію, привітав присутніх та представив посадника міста, який відчитав проклямацію — проголошення неділі 25-го березня „Шевченківським Днем" в честь борця за волю України. Заля приняла його гучними оплесками, вдячна за прихильне ставлення до українського народу.

Тому, що академія була заплянована не тільки для внутрішніх громадських поминок Тараса Шевченка, але також для демонстрації наших культурних сил зовнішньому світові, учениця Оля Тінишин продеклямувала „Заповіт" Т. Шевченка по-англійськи.

З черги виступили студенти Малої Семінарії св. Василія зі своїми рефератами, що їх виголосили: Павло Гаврилюк — „Він на сторожі поставив слово", Олександер Пришляк — „І навчив нас любити Україну" та Павло Вергун — „Слова-палаючі смолоскипи".

Ці короткі доповіді, були оперті на житті, боротьбі і творчості Тараса Шевченка.

А відтак знову сцена виповнилась учнями парафіяльної Школи Українознавства в Гартфорді, зодягненими в українські народні одяги. І під майстерною рукою інж. Олександра Пришляка при фортепіяновому супроводі його сина Андрія, полинули пісні: „Зацвіла в долині червона калина", „Думи мої" і „Наш гетьман Гамалія". Тож не диво, що оплескам не було кінця, бо український Ню Бритен здається вперше почув такий добрий дитячий хор на своїй сцені.

Опісля ученики — Петро Островський по-українському, а Нуся Велч по-англійському, на переміну стрічка по стрічці, деклямували вірш Тараса Шевченка „Мені однаково".

Відтак знову виступив дитячий хор, відспівавши прекрасно ще три пісні „Зоре моя", „Якби мені черевички" і „На городі пастернак".

Щоби познайомити англомовних гостей з нашим генієм і борцем за волю України Тарасом Шевченком, як теж, щоб поінформувати про нашу затяжну боротьбу з Москвою, яка ведеться донині, — молодий студент коледжу Андрій Фаль відчитав гарно опрацьований реферат про Тараса Шевченка англійською мовою.

Опісля знову слідував октет „Ой три шляхи" і „На базарі", що їх відспівали учні 5, 6 і 7-ої кляси, а Івася Бучко й Віра Мамчур, обидві також учениці сьомої кляси парафіяльної Школи Українознавства та члени української православної громади виявили себе в гарно виконаному дуеті „Нащо мені чорні брови".

Виїмки з „Посланія" виголосив із питомою йому дикцією студент місцевого коледжу Богдан Шафран.

І знову виступив наш місцевий хор та відспівав гарно дві пісні „Реве та стогне Дніпр широкий" і „Стелися барвінку".

Кінцеве слово виголосила д-р Анна Самофал, звертаючи увагу на це, що збереження своєї віри, мови і традицій є не тільки запорукою нашої живучости, але і святим обов'язком у боротьбі за визволення знедоленої України. Рівночасно вона подякувала дитячому хорові з Гартфорду, студентам зі Стемфорду, як теж і їхнім керівникам за активну участь в академії. Подякувала вона рівнож посадникові міста за його проклямацію, нашому парафіяльному хорові і його дириґентові, та всім тим, що прийшли пом'янути нашого генія „не злим, тихим словом".

У супроводі злучених хорів ціла заля закінчила імпрезу відспіванням українського національного гимну.

Тому, що програма не тривала й півтора години, люди могли ще після закінчення її довго гуторити та згадувати давні піонерські часи, колись славного Ню Бритену.

Більше чим пів століття тому, тут наші піонери, яких майже не має більше між живими, попри свою мозольну, щоденну працю, хоча і бракувало їм належної освіти, творили прямо чуда для добра України. Тут колись давно виходила навіть газета-журнал „Зірка", яка безслідно пропала. Хто знає, чи це не сила цієї „Зірки" просвічує крізь верстви пилу забуття — десяток літ і кличе третє, а то й четверте покоління до спільної праці для добра поневоленої батьківщини. Хто знає, чи та „Зірка" не просвічує умів усієї української спільноти до дружнього діла в ім'я добра єдиної ідеї — України.

Василь Самофал

Відбуваються пластові...

(Закінчення зі стор. 1)

Новаки вибрали для свого табору назву „Діти України" і в ньому таборує 43 новаки та 8 членів булави. Комендант табору є пл. сен. Ярослав Пришляк (Боффало), бунчужний — ст. пл. Андрій Метіль (Ню Йорк), а писар — ст. пл. Борис Козбур (Клівленд).

„Росте новий люд" — це назва яку вибрали юначки на свій табір, в якому таборує 28 юначок і 5 членів булави. Пл. сен. Аня Мосійчук (Денвер) є коменданткою табору, бунчужною є ст. пл. Марта Микитин (Лос Анджелес), а писарем — ст. пл. Софійка Наконечна (Вашінґтон).

30 юнаків та 6 членів булави таборує в юнацькому таборі, який називається „Бумеранґ". Комендантом є ст.пл. Орест Цьолко (Боффало), бунчужний — це ст. пл. Андрій Пришляк (Боффало), а писар — ст. пл. Марко Мотика (Рочестер).

Всі табори є під опікою адміністрації, медичної обслуги, залоги басейну, кухні та спортового референта оселі „Новий Сокіл".

ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

АННА ВОГАЧ, членка УНС Відд. 25 Т-ва Свобода в Гренд Репідс, Міч., померла 2 листопада 1978 р. на 81-му р. життя. Нар. 1897 р Тростянці Малім, пов. Золочів; членкою УНС стала 1952 р. Залишила у смутку дочку Ольгу, синів Володимира, Ярослава і Зенона, 15 внуків і 8 правнуків. Похорон відбувся 29 листопада на цвинтарі Моунт Кальварі в Гренд Репідс, Міч.

Вічна Їй Пам'ять!
Управа

МАРІЯ ДЖЕКЛІН (з дому Чорномаз), членка УНС Відд. 83 у Філядельфії, Па., померла 18 грудня 1978 р. на 57 р. життя. Нар. 1921 р. у Філядельфії, Па.; членкою УНС стала в 1939 р. Залишила у смутку мужа Юрія. Похорон відбувся 21 грудня 1978 р. на Колестави Семетері в Черрі Гілл, Н. Дж.

Секретар

АНАСТАЗІЯ КАПУСТА, членка УНС Відд. 49 Б-ва св. Арх. Михаїла в Торонті, померла 19 грудня 1978 р. Нар. 1895 р. в Україні; членкою УНС стала 1959 р. Залишила у смутку сина д-ра Михайла з дружиною Анною та 4 внуків з родинами. Похорон відбувся 23 грудня 1978 р. на цвинтарі Ґлендейл Меморіял Ґарденс в Торонті.

Вічна Їй Пам'ять!
Секретар

МИХАЙЛО ДАУМ, член УНС Відд. 283 Т-ва Запорозька Січ в Обурн, Н. Й., помер 7 грудня 1978 р. на 60-му р. життя. Нар. 1918 р. в Обурн, Н. Й.; членом УНС став 1968 р. Залишив у смутку дружину Ірину, 4 синів: Івана, Михайла, Тому і Давида та ближчу і дальшу родину. Похорон відбувся 9 грудня 1978 р. на цвинтарі св. Йосифа в Обурн, Н. Й.

Вічна Йому Пам'ять!
Григорій Гавришків, секр.

ЙОСИФ ДРВАЛЬ, член УНС Відд. 170 Т-ва Українська Січ в Джерзі Сіті. Н. Дж., помер 5 грудня 1978 р. на 41 р. життя. Нар. 1937 р. в Джерзі Сіті, Н. Дж.; членом УНС став у 1954 р. Залишив у смутку сестру Мері Мудзі. Похорон відбувся на цвинтарі Голі Крос в Норт Арлінґтон, Н. Дж.

Вічна Йому Пам'ять!
Галина Гаврилюк, секр.

ЯРОСЛАВ КУБИН, член УНС Відд. 346 Т-ва Львів в Парма, Огайо, помер 8 січня 1979 р. на 57-му році життя. Нар. 1921 р. в Самборі, Україна; членом УНС став в 1961 р. Залишив у смутку дружину Анну, сина Ростислава, брата і три сестри в Україні. Похорон відбувся на цвинтарі свв. Петра і Павла в Парма, Огайо.

Вічна Йому Пам'ять!
Ярослав Фішер, секр.

ПАВЛЯ БОЙКО, членка УНС Відд. 170 Т-ва Українська Січ в Джерзі Сіті, Н. Дж., померла 13 грудня 1978 р. на 54-му р. життя. Нар. 18 липня 1924 р. в Мішендорфі, Австрія; членкою УНС стала в 1974 р. Залишила у смутку мужа Василя, дочку Ольгу, сина Івана Дм., численну родину в Австрії та багато приятелів в Америці і Англії. Похорон відбувся 18 грудня 1978 р. на укр. правосл. цвинтарі в Бавнд Бруку, Н. Дж.

Вічна Їй Пам'ять!
Г. Гаврилюк, секр.